

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

Stanowisko
XXV Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
w sprawie finansowania systemu oświaty

Warszawa, 3 kwietnia 2019 roku

Inwestowanie w edukację dzieci i młodzieży jest zawsze inwestycją w przyszłość. Jest tak szczególnie w warunkach kryzysu demograficznego i konieczności budowania potencjału nie tylko najsilniejszych ośrodków metropolitalnych, lecz również zagrożonych wykluczeniem obszarów peryferyjnych. Prowadząc ponadpodstawowe szkoły ogólnokształcące i szkoły zawodowe doskonale zdajemy sobie sprawę, jakie mają one znaczenie dla lokalnego i regionalnego rynku pracy, a tym samym dla poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego lokalnych i regionalnych wspólnot.

Przedstawiciele Związku Powiatów Polskich wielokrotnie podkreślali, że wprowadzanie do obecnego systemu finansowania wydatków oświatowych kolejnych rozwiązań generujących zwiększone skutki finansowe, bez refleksji nad konsekwencjami takich działań dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego doprowadzi do problemów systemowych. Od dawna wskazywaliśmy na konieczność zmiany algorytmu podziału części oświatowej subwencji ogólnej na algorytm jej naliczania – tak aby przewidziane na edukację w budżecie państwa środki były adekwatne do koniecznych do zrealizowania zadań. Aby powiaty były w stanie czynić to sprawnie i efektywnie potrzebują wywiązywania się przez administrację rządową z obecnie obowiązujących, konstytucyjnych mechanizmów finansowania zadań publicznych.

Niewystarczający poziom finansowania wydatków oświatowych, ponoszonych przez jednostki samorządu terytorialnego, jest obecnie podstawowym problemem systemu zarządzania edukacją. Podnosimy to nie od dziś. Wydatki oświatowe samorządów nieustannie rosną. Powiększa się przy tym luka pomiędzy przekazywaną samorządom wartością subwencji oświatowej, a wydatkami własnymi powiatów. Tymczasem samorząd powiatowy w bieżącym roku szkolnym stoi przed dodatkowym wyzwaniem, jakim jest organizacja naboru tzw. podwójnego rocznika młodzieży do szkół średnich (absolwentów szkół gimnazjalnych i podstawowych). Zwiększenie liczby uczniów – w sytuacji, gdy w większości powiatów do edukacji każdego z nich należy dołożyć środki własne – doprowadzi do pogorszenia się wyniku finansowego powiatów.

Z tego też względu ambiwalentnie pochodzimy do kwestii wzrostu wynagrodzeń nauczycieli. Z jednej strony w pełni zgadzamy się z tym, że nauczyciel powinien godnie zarabiać – i to nie tylko z tego względu, że jest to bardzo odpowiedzialny zawód i powołanie. Brak konkurencyjnego wynagrodzenia będzie

zniechęcał najlepszych absolwentów kierunków nauczycielskich do pracy w swoim zawodzie, a w konsekwencji – w dłuższej perspektywie czasu – prowadził do pogorszenia się poziomu edukacji. Będzie też prowokował do środowiskowych akcji protestacyjnych – nawet ze szkodą dla uczniów.

Z drugiej jednak strony nasze dotychczasowe doświadczenia pokazują, że konsekwencje podwyżek – wbrew zapewnieniom resortu edukacji – spadają na budżety poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Uważamy, że niezbędna jest nowelizacja art. 30 ust. 8 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym „Środki niezbędne na średnie wynagrodzenia nauczycieli (...) zagwarantowane są przez państwo w dochodach jednostek samorządu terytorialnego”. Konieczne jest jednoznaczne dookreślenie, że powinno się to odbywać poprzez część oświatową subwencji ogólnej.

W tych dniach trudno również abstrahować od bieżących wydarzeń. Z pewnością system finansowania wynagrodzeń nauczycieli musi być przeanalizowany i zmieniony. Nie ulega to wątpliwości. Rzeczywistość pokazuje, że utrzymywanie obecnych mechanizmów nie przystaje do realiów i generuje coraz większe problemy. Mechanizm finansowania wynagrodzeń nie jest jednak wyodrębnionym elementem. Stanowi część systemu finansowania edukacji w państwie i szerzej – całościowej organizacji tego systemu i zarządzania nim. Dlatego konieczne są zmiany, które powiążą wynagradzanie w oświacie w sposób realny, a nie deklaracyjny z osiąganym poziomem nauczania. Dziś oba te czynniki niewiele mają wspólnego. Tymczasem powinny być ze sobą nierozzerwalnie połączone i wzajemnie zależne. W naszej opinii po bardzo dużym wsparciu dla rodziny i wychowania dzieci, wprowadzonym przez obecny rząd i parlament, drugim krokiem niezbędnym dla zagwarantowania naszemu krajowi przewagi konkurencyjnej jest podwyższenie poziomu nauczania, wdrożenie efektywnych metod uczenia i zapewnienie naszym dzieciom i młodzieży edukacji jak najlepszej jakości.

Jako powiaty jesteśmy gotowi podejmować wszystkie niezbędne działania służące temu celowi. Wobec konstrukcji systemu dochodów nie jesteśmy jednak w stanie przeznaczać znaczących kwot ze środków własnych na finansowanie działania oświaty. Po prostu tych środków nie mamy. Oczekujemy zatem od rządu gotowości do debaty i współpracy przy poszukiwaniu optymalnych rozwiązań.

Przewodniczący
XXV Zgromadzenia Ogólnego
Związku Powiatów Polskich
Andrzej Piłonka